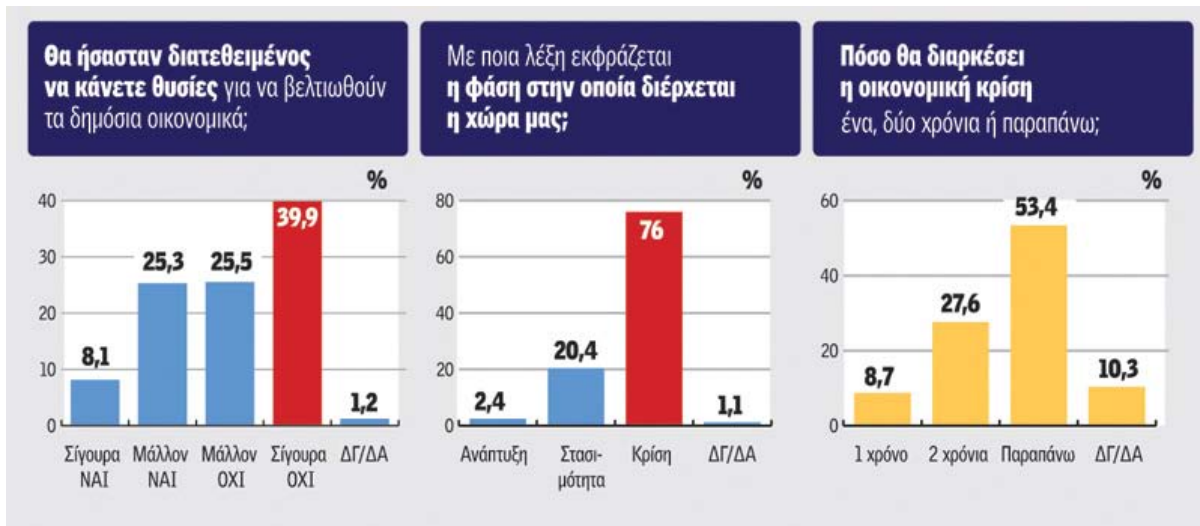

Οι πολίτες βάζουν πλάτη για έξοδο από την κρίση

Η προσφυγή στις κάλπες έφερε στη δημόσια συζήτηση την Οικονομία με ιδιαίτερη ένταση τόσο προεκλογικά όσο και μετεκλογικά. Για πρώτη φορά τα Οικονομικά βρίσκονται στην πρώτη θέση των προβλημάτων με σχεδόν 50% αυθόρμητες αναφορές.

Γράφει ο Στράτος Φαναράς, Πρόεδρος & Δ/νων Σύμβουλος Metron Analysis S.A.

Η προσφυγή στις κάλπες έφερε στη δημόσια συζήτηση την Οικονομία με ιδιαίτερη ένταση τόσο προεκλογικά όσο και μετεκλογικά. Για πρώτη φορά τα Οικονομικά βρίσκονται στην πρώτη θέση των προβλημάτων με σχεδόν 50% αυθόρμητες αναφορές. Μαζί με τις αναφορές στο πρόβλημα της Ανεργίας και της Ακρίβειας υπάρχει μία καθολική αποτύπωση της οικονομικής ατζέντας. Για πρώτη φορά επίσης το ποσοστό όσων εκτιμούν ότι η Οικονομική Κρίση θα διαρκέσει πάνω από δύο χρόνια ξεπερνά το 50%.

Το γενικό κλίμα

Η εκλογική επικράτηση του ΠΑΣΟΚ -κατά πρώτο λόγο- και η αλλαγή στην ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας, είναι τα δύο μείζονα πολιτικά γεγονότα στο διάστημα που παρήλθε από τον Σεπτέμβριο μέχρι σήμερα.

Βρισκόμαστε σήμερα στο ξεκίνημα μιας νέας πολιτικής περιόδου με διαφορετικούς πρωταγωνιστές. Ο κ. Παπανδρέου είναι πλέον ο πρωθυπουργός της χώρας και ο κ. Σαμαράς ο αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης. Οι σημαντικές αυτές αλλαγές στην πολιτική σκηνή, ήταν το αποτέλεσμα των επιλογών που έκανε ο κ. Καραμανλής και κυρίως της επιλογής του να οδηγήσει τη χώρα σε πρόωρες εκλογές. Μια επιλογή βέβαια που υπαγορεύθηκε από τη δυσμενή θέση στην οποία είχε περιέλθει η χώρα και ιδίως τα δημόσια οικονομικά της.

Άρα το πρώτο ερώτημα που τίθεται, είναι αν οι αλλαγές αυτές έχουν συμβάλει και στην αλλαγή του κλίματος, αν δηλαδή οι δείκτες κλίματος έχουν βελτιωθεί συγκριτικά με την προεκλογική περίοδο. Οι δείκτες αυτοί αποτυπώνουν αφενός μεν τις αντιλήψεις για την υπάρχουσα κατάσταση, αφετέρου δε την αίσθηση της προοπτικής.

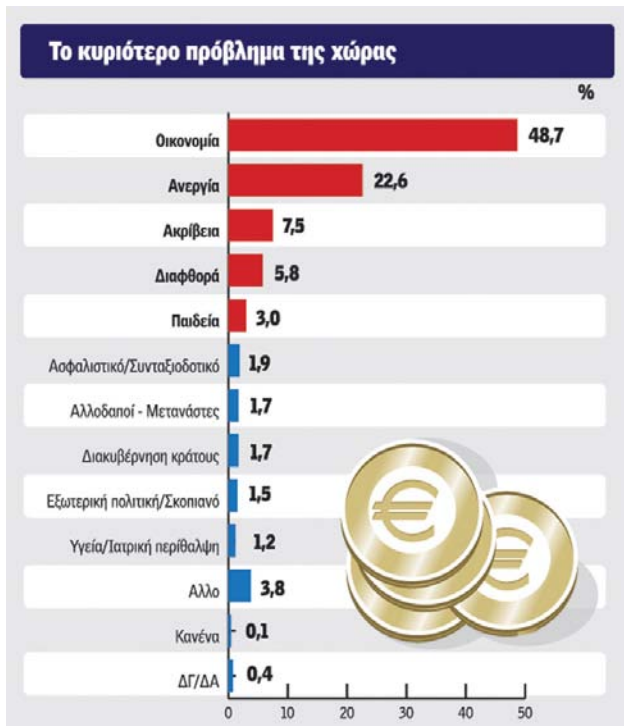
Ο βαθμός αισιοδοξίας για τα προσωπικά και επαγγελματικά σχέδια ανακάμπτει και κινείται στο 38,7% (από 34,2%) ενώ ταυτόχρονα υποχωρεί και το ποσοστό των απόλυτα απαισιόδοξων περίπου 7 ποσοστιαίες μονάδες και κινείται στο 20,7%.

Ο βαθμός αισιοδοξίας για την πορεία της χώρας, επίσης παρουσιάζει σημαντική βελτίωση κυρίως λόγω της αποκλιμάκωσης των απόλυτα απαισιόδοξων από το 49,9% του περασμένου Ιουνίου στο 36,9% τώρα.

Ο δείκτης πολιτικής εμπιστοσύνης (political trust index) που μετράται με την εμπιστοσύνη προς το Κοινοβούλιο αντιστρέφει την πτωτική πορεία του και κινείται στο 4,9 από 4,6 τον Ιούνιο.

Ο βαθμός ικανοποίησης από τον τρόπο που ασκούν τα καθήκοντά τους η κυβέρνηση και η αξιωματική αντιπολίτευση παρουσιάζει ανάκαμψη, ιδίως για την κυβέρνηση και κινείται στο 28,7% (από 13,9% για την κυβέρνηση της ΝΔ τον Ιούνιο).

Μόνο στα παραπάνω στοιχεία να περιοριστεί κανείς, εύκολα διαπιστώνει ότι υπάρχει σαφής βελτίωση του πολιτικού κλίματος. Με την έννοια αυτή, η προσφυγή στις κάλπες και η ανάδειξη του ΠΑΣΟΚ στη διακυβέρνηση της χώρας λειτούργησε θετικά, τουλάχιστον ως προς το σκέλος της ανάκαμψης του πολιτικού κλίματος.

Ωστόσο, η προσφυγή στις κάλπες, έφερε στη δημόσια συζήτηση το πρόβλημα της Οικονομίας με ιδιαίτερη ένταση τόσο προεκλογικά όσο και μετεκλογικά. Αυτό φαίνεται εντονότατα στις ιεραρχήσεις της δημόσιας ατζέντας. Για πρώτη φορά από τότε που παρακολουθούμε συστηματικά τις τάσεις της κοινής γνώμης, είδαμε τα Οικονομικά να βρίσκονται στην πρώτη θέση των αντιλαμβανόμενων προβλημάτων με σχεδόν 50% αυθόρμητες αναφορές. Αν συνυπολογίσουμε και τις αυθόρμητες αναφορές στο πρόβλημα της Ανεργίας και της Ακρίβειας υπάρχει μία καθολική αποτύπωση-πρωτοκαθεδρία της οικονομικής ατζέντας. Αν μπορούσαμε να πούμε ότι αυτό που ο κάθε ένας «ήξερε» και δεν ήθελε να ομολογήσει ή να διατυπώσει δημόσια, γίνεται σήμερα με τον πιο επίσημο τρόπο και από τα πλέον αρμόδια χείλη. Από την κυβέρνηση, την αντιπολίτευση, από τους εταίρους μας στην Ε.Ε., από τους διεθνείς «οίκους» και τους αναλυτές.

Αυτή η καθολική διαπίστωση της δυσχερούς θέσης της Ελλάδας, η οποία βεβαίως μπορεί να διαφοροποιείται ως προς τους λόγους που την προκάλεσαν ή σε θέματα αντιμετώπισής της, έχει «ταρακουνήσει» και έχει αποδομήσει περαιτέρω την κοινωνική εμπιστοσύνη.

Ο δείκτης κοινωνικής εμπιστοσύνης (social trust index) επανέρχεται και πάλι από το 5,3 του Ιουνίου στο 5,0 (όσο και το Νοέμβριο) δείχνοντας αυξημένη κοινωνική «ανησυχία».

Εξάλλου στην ερώτηση ποια από τρεις λέξεις περιγράφει καλύτερα την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα μας, Ανάπτυξη απαντά μόλις το 2,4%, Στασιμότητα το 20,4% και Κρίση το 76,0%.

Για πρώτη φορά το ποσοστό όσων εκτιμούν ότι η Οικονομική Κρίση θα διαρκέσει πάνω από δύο χρόνια ξεπερνά το 50% και κινείται στο 53,4%.

Επομένως είναι φανερό ότι η κρισιμότητα των περιστάσεων γίνεται αντιληπτή από τη μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία. Το ερώτημα είναι αν εκτός από τις καθολικές διαπιστώσεις για τη σημερινή κατάσταση, υπάρχει και η βούληση για συμβολή στο ξεπέρασμα της κρίσης. Η μείωση της κοινωνικής εμπιστοσύνης δεν είναι ενθαρρυντική, αλλά ωστόσο η άνοδος της πολιτικής εμπιστοσύνης δείχνει ότι το πολιτικό σύστημα έχει μεγαλύτερο περιθώριο πρωτοβουλιών από ό,τι στο πρόσφατο (προεκλογικό) παρελθόν. Στην ερώτηση αν θα ήταν διατεθειμένοι «να κάνουν κάποιες θυσίες παραπάνω με βάση τη σημερινή κατάσταση για να βελτιωθούν τα δημόσια οικονομικά», ένας στους τρεις (33,4%) δηλώνουν σίγουρα/μάλλον ναι. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται μεταξύ των ψηφοφόρων του ΠΑΣΟΚ (45,2%) και στα μεσαία/άνωτερα κοινωνικά στρώματα (39,3%).

Η συνεκτίμηση των παραπάνω στοιχείων δείχνει ότι η βελτίωση του πολιτικού κλίματος βρίσκει μία θετική καταρχήν κοινωνική ανταπόκριση, η οποία θα μπορούσε κάτω από προϋποθέσεις να μετατραπεί και διαφοροποιημένη κοινωνική δράση ειδικά από εκείνα τα στρώματα που αισθάνονται ότι έχουν τις δυνατότητες να συμβάλουν περισσότερο.

Στην παραπάνω παρατήρηση συνηγορούν και τα στοιχεία εικόνας των πολιτικών αρχηγών, ειδικά των κ.κ. Παπανδρέου και Σαμαρά.

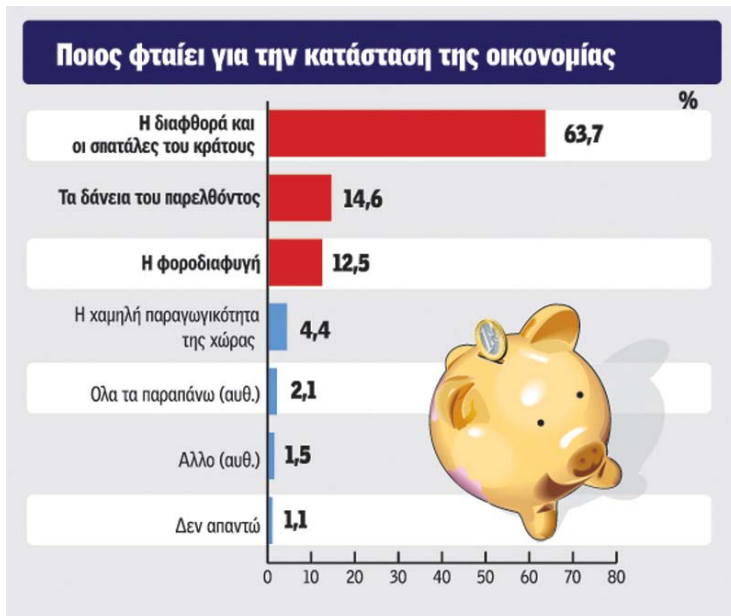
Ο μεν πρωθυπουργός και πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ συγκεντρώνει την υψηλότερη δημοτικότητα που είχε ποτέ ως πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ (ανάλογη με την εποχή που ήταν υπουργός των Εξωτερικών) και επίσης έχει ισχυροποιηθεί η εικόνα του σε όλα τα χαρακτηριστικά που διερευνώνται.

Ο δε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης κ. Σαμαράς έφτασε μετά την εκλογή του σε δημοτικότητα 53,3% (βέβαια υπολείπεται κατά πολύ σε εικόνα του κ. Παπανδρέου, αφού μόλις ανέλαβε πρόεδρος).

Οι πολιτικοί συσχετισμοί

Μία πρώτη γενική παρατήρηση είναι ότι οι συσχετισμοί που κατεγράφησαν στην πρόσφατη εκλογή, δεν έχουν ανατραπεί. Ειδικότερα, ο σχεδιασμός της έρευνας επιτρέπει δύο παρατηρήσεις:

Στην πρώτη περίοδο της έρευνας, προ της εκλογής του κ. Σαμαρά, η διαφορά ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ διευρυνόταν (ΠΑΣΟΚ 37,9%, ΝΔ 26,0%) κυρίως λόγω της περαιτέρω αποσυσπείρωσης που εμφάνιζε η ΝΔ (81,1%).

Στη δεύτερη περίοδο, μετά την εκλογή του κ. Σαμαρά, η διαφορά επανήλθε στα επίπεδα των εκλογικών συσχετισμών (ΠΑΣΟΚ 38,6%, ΝΔ 29,7%) κυρίως λόγω της αύξησης της συσπείρωσης της ΝΔ (84,7%) αλλά και των εισροών από άλλους χώρους του κομματικού φάσματος. Εξισορροπήθηκαν οι εισροές κυρίως από ένα χώρο μη σαφούς κομματικής προέλευσης (Άκυρο, Λευκό, Δεν ψήφισα) αλλά δευτερευόντως και από το ΛΑΟΣ και από το ΚΚΕ. Εξάλλου, επιβεβαιώνεται από τη σχετική ερώτηση περί συμμετοχής ή όχι στην εκλογική διαδικασία για την ανάδειξη νέας ηγεσίας στη ΝΔ, ότι υπήρξε και μεγάλη συμμετοχή και προσέλευση στις κάλπες ψηφοφόρων που στην τελευταία εκλογή δεν ψήφισαν ΝΔ αλλά έκαναν άλλες επιλογές (το 21,5% όσων δήλωσαν ότι ψήφισαν).

Το ΚΚΕ, ενώ στην πρώτη περίοδο έδειχνε τάσεις ανόδου, στη δεύτερη επέστρεψε στα

ποσοστά που κατέγραψε στις εκλογές (η αναγωγή το φέρνει στο 7,6%).

Το ίδιο συνέβη και με το ΛΑΟΣ το οποίο στην πρώτη περίοδο της έρευνας εμφάνιζε άνοδο (πρόθεση ψήφου 5,6%) ενώ στη δεύτερη με ποσοστό 4,1% στην πρόθεση ψήφου (αναγωγή στο 4,7%) φάνηκε να πιέστηκε κάπως από την εκλογή του κ. Σαμαρά στην ηγεσία της ΝΔ. Ωστόσο ακόμη και μετά την εκλογή Σαμαρά, διατήρησε εισροές από τη ΝΔ (2%) παρά τις εντυπώσεις της περιόδου.

Ο ΣΥΡΙΖΑ έμεινε απολύτως ανεπηρέαστος στις δύο φάσεις της έρευνας και κατέγραψε ποσοστό πρόθεσης ψήφου 4,0% που με αναγωγή στα έγκυρα σημαίνει ότι κινείται ακριβώς στο εκλογικό του ποσοστό.

Τέλος, οι Οικολόγοι Πράσινοι κατέγραψαν άνοδο τόσο στο σύνολο της περιόδου όσο και στη δεύτερη περίοδο ειδικότερα (ενδεχομένως και λόγω Συνόδου του ΟΗΕ στην Κοπεγχάγη) στην οποία κινήθηκαν στην πρόθεση ψήφου στο 3,4%.

Η διακυβέρνηση

Η χώρα διαθέτει σήμερα κυβέρνηση με νωπή λαϊκή εντολή και σημαντική κοινωνική υποστήριξη συγκριτικά τουλάχιστον με την υποστήριξη που διέθετε η κυβέρνηση του κ. Καραμανλή τον τελευταίο χρόνο.

Η σύγκριση με τις επιδόσεις της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ με την κυβέρνηση της ΝΔ τον περασμένο Ιούνιο είναι σαφής:

Στη διαχείριση της Οικονομίας, το ΠΑΣΟΚ θεωρείται καταλληλότερο από το 36,5% των ερωτηθέντων, ενώ η ΝΔ συγκέντρωνε τον Ιούνιο μόλις το 24,0%.

Στην αντιμετώπιση της Ανεργίας (το δεύτερο σε προτεραιότητα θέμα των πολιτών) το ΠΑΣΟΚ θεωρείται καταλληλότερο από το 33,2% των ερωτηθέντων, ενώ η ΝΔ συγκέντρωνε ως κυβέρνηση το 21,5%.

Στην αντιμετώπιση της Ακρίβειας (τρίτο κατά σειρά θέμα) το ΠΑΣΟΚ θεωρείται σήμερα καταλληλότερο από το 33,5% των ερωτηθέντων έναντι ποσοστού 21,0% για τη ΝΔ του Ιουνίου.